

הַלְבוֹת גִּנְנָה פֶּרֶק ד

א. הַטוֹעֵן שְׁנִגְנַב הַפֶּקֶדוֹן מִבֵּיתוֹ אִם נִשְׁבַּע וְאַחֵר כֵּךְ בָּאוּ עֲדִים שֶׁשָּׁקֵר טָעַן, וְשֶׁהַפֶּקֶדוֹן הָיָה אֶצְלוֹ הֲרִי זֶה מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כֶּפֶל, שֶׁהֲרִי הוּא עֲצָמוֹ כְּגִנָּב; וְאִם טָבַח וּמָכַר אַחֵר שְׁנִשְׁבַּע, מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. וְאִינוּ מֵבִיא אִשָּׁם עַל פִּי עֲדִים עַל שְׁבוּעָתוֹ; וְאִינוּ מֵבִיא חֵמֶשׁ, שְׁאִין הַחֵמֶשׁ מִשְׁתַּלֵּם עִם הַכֶּפֶל. וְאִם בָּאוּ עֲדִים קֹדֶם שִׁישְׁבַּע, אִינוּ מְשַׁלֵּם אֶלָּא הַקֶּרֶן בְּלִבָּד.

ב. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים, שְׁנִשְׁבַּע קֹדֶם שִׁישְׁלַח יָד בַּפֶּקֶדוֹן. אֲבָל אִם שָׁלַח בּוֹ יָד, וְטָעַן טַעֲנַת גִּנָּב וְנִשְׁבַּע, וּבָאוּ עֲדִים פְּטוֹר מִן הַכֶּפֶל: שֶׁכִּיּוֹן שִׁישְׁלַח יָד, נִתְחַיֵּב בּוֹ וְקִנְהוּ. וְכֵן הַטוֹעֵן טַעֲנַת אֲבִדָּה בַּפֶּקֶדוֹן וְנִשְׁבַּע, וַחֲזָר וְטָעַן טַעֲנַת גִּנָּב וְנִשְׁבַּע, וְאַחֵר כֵּךְ בָּאוּ עֲדִים פְּטוֹר מִן הַכֶּפֶל, שֶׁכֹּכֵר יֵצֵא הַפֶּקֶדוֹן מִיָּדִי הַבְּעָלִים מִשְׁבוּעָה רִאשׁוֹנָה.

ג. הַטוֹעֵן טַעֲנַת גִּנָּב בְּאֲבִדָּה וְנִשְׁבַּע, וְאַחֵר כֵּךְ בָּאוּ עֲדִים שֶׁהָאֲבִדָּה בְּרִשְׁוֹתוֹ וְשָׁקֵר טָעַן מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כֶּפֶל, שֶׁנֶּאֱמַר "עַל-כָּל-אֲבִדָּה" (שְׁמוֹת כב, ח): וְהוּא, שִׁישְׁטָעַן שְׁנִגְנָבָה בְּלִסְטִים מְזִין, שֶׁהוּא אָנוּס, וּפְטוֹר; אֲבָל אִם טָעַן שְׁנִגְנָבָה בְּלֹא אָנוּס, פְּטוֹר מִן הַכֶּפֶל, מִפְּנֵי שֶׁהוּא חַיֵּב לְשַׁלֵּם עַל פִּי טַעֲנָתוֹ, שֶׁשׁוּמֵר אֲבִדָּה כְּשׁוּמֵר שֹׁכֵר הוּא כִּמוֹ שִׁיתְּבָאָר.

ד. הַטוֹעֵן טַעֲנַת גִּנָּב בַּפֶּקֶדוֹן וְנִשְׁבַּע, וְאַחֵר כֵּךְ בָּאוּ עֲדִים שֶׁהוּא בְּרִשְׁוֹתוֹ, וַחֲזָר וְטָעַן בּוֹ טַעֲנַת גִּנָּב וְנִשְׁבַּע, וְאַחֵר כֵּךְ בָּאוּ עֲדִים שֶׁעֲדִין הוּא בְּרִשְׁוֹתוֹ אֶפְלוּ מֵאָה פַּעַמִּים חַיֵּב כֶּפֶל עַל כָּל טַעֲנָה וְטַעֲנָה; וְאִם נִשְׁבַּע חֲמִשָּׁה פַּעַמִּים, נִמְצָא מְשַׁלֵּם שֶׁשָּׁה הַקֶּרֶן שֶׁהִפְקֵד אֶצְלוֹ, וַחֲמִשָּׁה בַּקֶּרֶן מִשּׁוּם חֲמִשָּׁה כְּפִילוֹת שֶׁלְּחִמֶשׁ שְׁבוּעוֹת.

ה. טָעַן טַעֲנַת גִּנָּב וְנִשְׁבַּע, וַחֲזָר וְטָעַן טַעֲנַת אֲבִדָּה וְנִשְׁבַּע, וּבָאוּ עֲדִים שֶׁלֹּא נִגְנָב, וְהוֹדָה הוּא שֶׁלֹּא אָבַד הוֹאִיל וּמְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כֶּפֶל עַל פִּי עֲדִים, אִינוּ מְשַׁלֵּם חֵמֶשׁ עַל שְׁבוּעָה אַחֲרוֹנָה אֵף עַל פִּי שֶׁהוֹדָה, שֶׁהִמָּמוֹן הִמָּחִיבּוֹ בַּכֶּפֶל, פּוֹטְרוֹ מִן הַחֵמֶשׁ.

ו. מָסַר שׁוֹרוֹ לְשָׁנִים, וְטָעַנוּ טַעֲנַת גִּנָּב וְנִשְׁבַּעוּ, וְהוֹדָה אֶחָד מֵהֶן, וְהַשְּׁנִי בָּאוּ עָלָיו עֲדִים שֶׁנִּיֵּהֶן מְשַׁלְּמִין אֶת הַקֶּרֶן; וְאִם תָּפַס בְּעַל הַפֶּקֶדוֹן אֶת הַכֶּפֶל, אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ. וְזֶה שֶׁהוֹדָה מְשַׁלֵּם חֵמֶשׁ, כְּשֶׁאֵר הַנִּשְׁבָּעִין שְׁבוּעַת הַפֶּקֶדוֹן שֶׁהוֹדּוּ מֵעֲצָמָן.

ז. בְּעַל הַפֶּקֶדוֹן שֶׁתָּבַע אֶת הַשּׁוּמֵר, וְנִשְׁבַּע שְׁנִגְנָב, וְאַחֵר כֵּךְ הִכָּר הַגִּנָּב, וְתָבַע הַשּׁוּמֵר אֶת הַגִּנָּב, וְהוֹדָה לוֹ הַגִּנָּב שְׁנִגְנָב, וְתָבַע בְּעַל הַפֶּקֶדוֹן אֶת הַגִּנָּב וְכִפָּר, וּבָאוּ עֲדִים שְׁנִגְנָב אִם בְּאִמַּת נִשְׁבַּע הַשּׁוּמֵר כְּשִׁשְׁטָעַן שְׁנִגְנָב, נִפְטָר הַגִּנָּב מִן הַכֶּפֶל בְּהוֹדָתוֹ לַשּׁוּמֵר. וְאִם בְּשָׁקֵר נִשְׁבַּע, אֵין מוֹצִיאִין הַכֶּפֶל מִן הַגִּנָּב; וְאִם תָּפַסוּ הַבְּעָלִים הַכֶּפֶל, אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדָן.

ח. תָּבַעוּ הַבְּעָלִים אֶת הַשּׁוּמֵר וְשַׁלֵּם, וְאַחֵר כֵּךְ הִכָּר הַגִּנָּב וְתָבַעוּהוּ הַבְּעָלִים וְהוֹדָה לָהֶן שְׁנִגְנָב, וְאַחֵר כֵּךְ תָּבַעוּ הַשּׁוּמֵר וְכִפָּר בּוֹ, וּבָאוּ עֲדִים שְׁנִגְנָב אֵין מוֹצִיאִין הַכֶּפֶל מִן הַגִּנָּב; וְאִם תָּפַס הַשּׁוּמֵר אֶת הַכֶּפֶל, אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ. וְכֵן הִדִּין בְּתִשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה, אִם טָבַח הַגִּנָּב אוֹ מָכַר.

ט. הַטוֹעֵן טַעֲנַת גִּנָּב בַּפֶּקֶדוֹן שֶׁלְקָטָן אֵף עַל פִּי שְׁנָתָן לוֹ כְּשֶׁהוּא קָטָן, וְתָבַעוּ כְּשֶׁהוּא גָדוֹל, וְנִשְׁבַּע, וְאַחֵר כֵּךְ בָּאוּ עֲדִים הֲרִי זֶה

פֶּטוּר מִן הַכֶּפֶל: שְׁנֵאמַר "כִּי-יִתֵּן אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ" (שמות כב, ו; שמות כב, ט) וְאֵין נִתְּיַנַּת קִטָּן כָּלוּם, וְצָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה נִתְּיָנָה וְתִבְעֶה שׁוּוֹיִן בְּגָדוּל.

י. שׁוֹמֵר שְׁגָנֵב מִרְשׁוּתוֹ כְּגוֹן שְׁגָנֵב טָלָה מֵעֵדֶר שֶׁהִפְקִד אֲצִלוֹ, וְסָלַע מִכִּיס שֶׁהִפְקִד אֲצִלוֹ אִם יֵשׁ עָלָיו עֵדִים, חַיֵּב בַּכֶּפֶל. וְאִם עַל פִּי שֶׁהַחֲזִיר הִסָּלַע לְמִקְוָמוֹ, וְהִטָּלָה לְעֵדְרוֹ הָרִי זֶה חַיֵּב בְּאַחֲרִיּוּתוֹ, עַד שִׂיּוּדִיעַ הַבְּעָלִים: שֶׁהָרִי כָּלָתָה שְׁמִירָתוֹ; וְכֹאֵלּוּ לֹא הַחֲזִיר כָּלוּם, עַד שִׂיּוּדִיעַ בְּעָלָיו.

יא. אֲבָל הַגֹּנוֹב סָלַע מִכִּיס חֲבֵרוֹ אוֹ כָּלִי מִבֵּיתוֹ, וְהַחֲזִיר דִּבְרַר הַגֹּנוֹב לְמִקְוָמוֹ אִם יָדְעוּ הַבְּעָלִים בְּגִנְבָתוֹ, וְלֹא יָדְעוּ בַּחֲזִירָתוֹ עֲדִין הַגֹּנוֹב חַיֵּב בְּאַחֲרִיּוּתוֹ, עַד שִׁימְנָה אֶת מַעוֹתָיו. מִנָּה אֶת כִּיסוֹ, וּמִצָּאוֹ שָׁלַם הַמִּנְיָן פֶּטוּר. וְאִם לֹא יָדְעוּ הַבְּעָלִים, לֹא בְּגִנְבָתוֹ וְלֹא בַּחֲזִירָתוֹ אִפְּלוּ מִנְיָן אֵינוֹ צָרִיךְ; אֲלֹא כִּיּוֹן שֶׁהַחֲזִירוֹ לְמִקְוָמוֹ, נִפְטָר מֵאַחֲרִיּוּתוֹ.

יב. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּדִבְרֵי שְׁאִין בּוֹ רוּחַ חַיִּים. אֲבָל הַגֹּנוֹב טָלָה מֵעֵדֶר חֲבֵרוֹ, וְיָדְעוּ בּוֹ הַבְּעָלִים, וְהַחֲזִירוֹ לְעֵדֶר שֶׁלֹּא מִדַּעַת הַבְּעָלִים, וּמִתּ אוֹ נִגְנֵב חַיֵּב בְּאַחֲרִיּוּתוֹ; וְאִם מָנוּ אֶת הַצֹּאן, וְהָיָא שְׁלָמָה פֶּטוּר. וְאִם לֹא יָדְעוּ הַבְּעָלִים, לֹא בְּגִנְבָתוֹ וְלֹא בַּחֲזִירָתוֹ אִם עַל פִּי שְׁמָנוּ אֶת הַצֹּאן, וְהָיָא שְׁלָמָה חַיֵּב בְּאַחֲרִיּוּתוֹ עַד שִׂיּוּדִיעַ אֶת הַבְּעָלִים, כְּדִי שִׁישְׁמְרוּ אֶת הַטָּלָה הַגֹּנוֹב: שֶׁהָרִי לְמַדּוֹ דֶּרֶךְ אַחֲרֵת, חוּץ מִדֶּרֶךְ שְׁאֵר הַצֹּאן שֶׁבַּעֲדֵר זֶה.

הַלְבוֹת גִּנְבָה פֶּרֶק ה

א. אֲסוּר לְקַנּוֹת מִן הַגִּנְבָה הַחֲפִץ שְׁגָנֵב, וְעוֹוִן גָּדוֹל הוּא: שֶׁהָרִי מַחֲזִיק יָדֵי עוֹבְרֵי עֲבָרָה, וְגוֹרֵם לוֹ לִגְנֹב גִּנְבוֹת אַחֲרוֹת, שְׁאֵם לֹא יִמָּצֵא לוֹקַח, אֵינוֹ גּוֹנֵב; וְעַל זֶה נֶאמַר "חֹלֶק עִם-גִּנְבִּי, שׁוֹנֵא נִפְשׁוֹ" (משלי כט, כד).

ב. הַגֹּנוֹב וּמִכָּר, וְלֹא נִתְּיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים, וְאַחֵר כֶּךָ הִכָּר הַגִּנְבִּי, וּבָאוּ עֲדִים שְׁזֶה הַחֲפִץ שֶׁמִּכָּרוּ פְּלוּנֵי זֶה הוּא גִנְבּוֹ בְּפִנְיָנוּ חוּזָר הַחֲפִץ לְבַעֲלָיו, וְהַבְּעָלִים נוֹתְנִין לְלוֹקַח דָּמִים שֶׁשָּׁקֵל לַגִּנְבִּי מִפְּנֵי תַקְנַת הַשּׁוּק; וְהַבְּעָלִים חוּזְרִין, וְעוֹשִׂין דִּין עִם הַגִּנְבִּי. וְאִם גִּנְבִּי מִפְּרָסֵם הוּא לֹא עָשׂוּ בּוֹ תַקְנַת הַשּׁוּק, וְאֵין הַבְּעָלִים נוֹתְנִין לְלוֹקַח כָּלוּם, אֲלֹא חוּזָר הַלוֹקַח וְעוֹשֶׂה דִּין עִם הַגִּנְבִּי, וּמוֹצִיא מִמָּנוּ דָּמִים שֶׁשָּׁקֵל לוֹ.

ג. נִתְּיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מִן הַגִּנְבָה בֵּין שְׁנִיתָאֲשׁוּ וְאַחֵר כֶּךָ מִכָּר הַגִּנְבִּי, בֵּין שְׁנִיתָאֲשׁוּ אַחֵר שֶׁמִּכָּר קָנָה הַלוֹקַח בִּיאוּשׁ וְשְׁנוּי רִשׁוּת, וְאֵינוֹ מַחֲזִיר הַגִּנְבָה עֲצָמָה לְבַעֲלֶיהָ; אֲלֹא נוֹתֵן לָהֶם הַדָּמִים, אִם לָקַח מִגִּנְבִּי מִפְּרָסֵם, אוֹ אֵינוֹ נוֹתֵן כָּלֵל לֹא חֲפִץ וְלֹא דָמִים מִפְּנֵי תַקְנַת הַשּׁוּק, אִם לֹא הָיָה זֶה הַמוֹכֵר גִּנְבִּי מִפְּרָסֵם.

ד. בְּזִמָּן שֶׁהַלוֹקַח עוֹשֶׂה דִּין עִם בַּעַל הַבֵּית, אִם אֵין עֲדִים בְּכֶמָה לָקַח הָרִי הַתָּגֵר נִשְׁבַּע בְּנִקִּיטַת חֲפִץ בְּכֶמָה לָקַח, וְנוֹטֵל מִן הַבְּעָלִים. וְכָל הַנִּשְׁבַּע וְנוֹטֵל מִן הַבְּעָלִים שְׁבוּעָתוֹ מִדְּבָרֵיהֶם, וְנִשְׁבַּע בְּנִקִּיטַת חֲפִץ כְּמוֹ שִׁיתְבָּאֵר בְּמִקְוָמוֹ.

ה. בְּזִמָּן שֶׁהַלוֹקַח עוֹשֶׂה דִּין עִם הַגִּנְבִּי, וְהוּא אוֹמֵר בְּכָךְ וּכְךָ לְקַחְתִּי מִמֶּךָ, וְהוּא אוֹמֵר לֹא מִכְרַתִּי לָךְ אֲלֹא בְּפָחוּת מִזֶּה הַתָּגֵר

נשבע בנקיטת חפץ, ונוטל מן הגנב: שאין הגנב יכול לשבע, מפני שהוא חשוד על השבועה.

ו. גנב ופרע בחובו, גנב ופרע בהקפו אין בזה משום תקנת השוק; אלא הבעלים נוטלים הגנבה בלא דמים, וישאר חוב אלו על הגנב כשהיה. משכן הגנבה בין שמשכן אותה ביתר על דמיה, או בפחות מדמיה הבעלים נותנין לבעל המשכון, וחוזרין ועושין דין עם הגנב: אלא אם כן היה גנב מפרסם כמו שבארנו.

ז. הלוקח מגנב שאינו מפרסם בין שלקח ממנו שווה מאה במאתים, או שווה מאתים במאה הרי זה נוטל הדמים מבעל הבית, ואחר כך מחזיר הגנבה: מפני תקנת השוק כמו שבארנו.

ח. היה נושה בגנב מאה זוז, וגנב והביא לבעל חובו, ונתן לו מאה אחרת הרי הגנבה חוזרת לבעליה, ואומרים לזה לך ותבע הגנב במאתים: שלא נתת לו המאה האחרת מפני החפץ שהביא לך בלבד כשם שהאמנתו בראשונה, האמנתו באחרונה.

ט. לקח מגנב שאינו מפרסם במאה, ומכר לאחר במאה ועשרים, והפר הגנב בעל הגנבה נותן לזה האחרון מאה ועשרים, ונוטל גנבתו; וחוזר הבעל ונוטל עשרים שלשכר מן המוכר, ונוטל המאה מן הגנב. ואם גנב מפרסם הוא נוטל המאה ועשרים מן התגר שלקח מן הגנב, והולך התגר ותובע הגנב במאה שלקח. והוא הדין אם מכר השני לשלישי, והשלישי לרביעי, אפלו מאה שהוא נוטל מכל אחד ואחד מה שנשפר, ונוטל הקרן מן הגנב. וכל הדברים האלו, לפני יאוש כמו שבארנו.

י. בעל הבית שאינו עשוי למכר את כליו, ויצא לו שם גנבה בעיר, והפיר כליו וספריו ביד אחרים, או שהיה עשוי למכר, והיו כלים אלו שהפיר מכלים העשויין להשאיל ולהשכיר אם באו עדים שזה כליו שלזה ישבע זה שהן בידו בנקיטת חפץ בכמה לקח, ויטל מבעל הבית, ויחזיר לו כליו.

יא. היה בעל הבית עשוי למכר את כליו, ולא היו מדברים העשויין להשאיל ולהשכיר אף על פי שיצא לו שם גנבה בעיר, והפרו כליו, אינו מחזירן מיד הלקוחות, שמא הוא מכרן לאחרים.

יב. אבל אם באו בני אדם ולנו בתוך ביתו, ועמד וזעק בלילה נגנבו כלי וספרי, ובאו בני אדם ומצאו מחתרת חתורה, ובני אדם שלנו בתוך ביתו יוצאין וצוררות שלכלים על כתפיהם, והכל אומרים הללו כליו וספריו שלפלוגי הרי זה נאמן; וישבע זה שהכלים בידו בנקיטת חפץ כמה הוציא, ויטל מבעל הגנבה, ויחזיר לו כליו.

יג. גנב שהחזק ונתפרסם שנכנס לתוך בית חברו ועדים מעידים שיצא וכלים טמונים לו תחת כנפיו, אף על פי שהיה שם בעל הבית, וטען ואמר לקוחין הן בידי, ובעל הבית אומר גנובים הם אם היה בעל הבית שאין דרכו למכר את כליו, ואותם כלים אין דרך בני אדם להטמינן ואין דרך אותו המחזק להצניע כלים תחת כנפיו הרי בעל הבית נאמן, ונשבע בנקיטת חפץ ונוטל כליו.

יד. ואם אין אדם זה מחזק בגנבה אין בעל הבית נאמן, אלא

נשבע זה שהכלים בידו שבועת הסת שהכלים האלו לקוחים
הם בידו, והולך.

הלכות גנבה פרק ו

א. כל דבר שחזקתו שהוא גנוב, אסור לקח אותו; וכן אם רב
אותו הדבר שהוא גנוב, אין לוקחין אותו. לפיכך אין לוקחים
מן הרועים צמר או חלב או גדיים; אבל לוקחין מהן חלב וגבנה
במדבר, אבל לא בישוב. ומתיר לקח מן הרועים ארבע צאן,
או ארבע גזות של צמר מעדר קטן, או חמש מעדר גדול שאין
חזקתו שהוא גונב דבר רב. כללו של דבר: כל שהרועה מוכרו
אם היה בעל הבית מרגיש בו, מתיר לקח אותו מן הרועה; ואם
אין בעל הבית מרגיש בו, אסור לקח אותו.

ב. אין לוקחין משומרי פרות עצים או פרות, אלא בזמן שהן
יושבין ומוכרים והסלים לפניהם והפלים לפניהם, שהרי הדבר
גלוי ויש לו קול, ואין זה גנבה. ולוקחין מפתח הגנה, אבל לא
מאחורי הגנה. וכלן שאמרו הטמן, אסור לקח מהן. ומתיר לקח
מן הארים, שהרי יש לו חלק בפרות ובעצים.

ג. אין לוקחין מן הנשים ומן העבדים ומן הקטנים, אלא
דברים שחזקתן שהן שלהן מדעת הבעלים, כגון נשים שמכרו
כלי פשתן בגליל, או עגלים בשרון; וכלן שאמרו הטמן אסור
לקח מהן, מפני שהן בחזקת גנבה. ולוקחין ביצים ותרנגולים
בכל מקום מפל אדם; ואם אמר הטמן, אסור.

ד. לוקחין מן הבדדין זיתים במדה, ושמן במדה; אבל לא
זיתים מועטים, ולא שמן מועט שחזקתן, גנבה הם. וכן כל
כיוצא בהם.

ה. מוכין שהכובס מוציא, הרי אלו שלו; ושהסורק מוציא,
הרי אלו שלבעל הבית. הכובס נוטל שלושה חוטין, והן שלו;
יתר מכאן, שלבעל הבית. אם היה שחור על גבי לבן נוטל את
הכל, והם שלו.

ו. החיט ששיר מן החוט כדי משיכת מחט, ושיר מן הבגד
מטלית שהיא שלוש אצבעות על שלוש אצבעות חייב להחזירן
לבעלים; פחות מכאן, שלו.

ז. נסרת שהחרש מוציא במעצד, שלו; ובכשיל, שלבעל הבית.
ואם היה עושה אצל בעל הבית, אף הנסרת שלבעל הבית. וכל
הדברים האלו וכיוצא בהן, הולכין בהן אחר מנהג המדינה.

ח. כל אמן שמכר דבר מן הדברים שאינן שלו בהלפת מדינה,
כגון מוכין שמכרן הסורק במקום שנהגו שיהיו לבעל הבית
אסור לקח ממנו, מפני שהן בחזקת גנבה. אבל לוקחין ממנו כר
מלא מוכין. ואם מכר האמן דברים שהן שלו בהלפת מדינה,
לוקחין ממנו; ואם אמר הטמן, אסור.